

Bağımsız Anaokullarına ve Anasınıflarına Devam Eden Çocukların Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi

Yunus GÜNİNDİ¹

ÖZET

Araştırma, okul öncesi dönemdeki çocukların bağımsız anaokullarına ve anasınıflarına devam etmelerine göre sosyal becerilerinin farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak amacıyla planlanmıştır. Araştırmaya 2009–2010 yıllarında Aksaray ili merkezinde bulunan bağımsız anaokullarına devam eden altı yaş grubundaki 54 çocuk ve ilköğretim okulları bünyesinde bulunan anasınıflarına devam eden aynı yaş grubundaki 52 çocuk olmak üzere toplam 106 altı yaş grubu çocuğu dâhil edilmiştir. Verilerin toplanmasında Merrell (1994) tarafından geliştirilen “Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerinin analizinde; “t testi” kullanılmıştır. Ayrıca, istatistik işlemleri için SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, iki grup arasında sosyal beceri davranışları açısından anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Anaokulu, Anasınıfı, Sosyal Beceri

The Evaluation of Social Skills of Children Attending to Independent Preschool and Kindergarten

ABSTRACT

This research is planned on the purpose of revealing whether there is a difference between independent preschool children and kindergarten children in terms of their social skills. For this research, a total of 106 six-year-old children, 54 of them are the ones attending independent preschools and 52 of them are from the kindergartens within the primary schools in 2009-2010 school year in Aksaray province are included. For the data collection "Preschool and Kindergarten Behavior Scale" which is developed by Merrell (1994) is used and in analysis of data "t test" is used. In conclusion, it has emerged that there is a significant difference between the two groups in terms of social skills.

KEYWORDS: Preschool, Kindergarten, Social Skills

¹ Öğr. Gör. Dr. Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi A.B.D. ygunindi@gmail.com

GİRİŞ

İnsan doğduğu andan itibaren kendisini sosyal bir yaşamın içerisinde bulur ve içine girdiği bu sosyal-kültürel ortama uyum sağlamaya çalışır. Bu uyum çabası doğumdan başlayarak gelişim göstermektedir. Çocukların tüm gelişim alanlarında olduğu gibi sosyal ve duygusal gelişimlerinin de temeli büyük oranda ilk yıllarda atılmaktadır. Bu nedenle erken çocukluk dönemi, sosyal becerilerin kazanılmasında yaşamın en kritik dönemini oluşturmaktadır (Günindi, 2010).

Sosyalleşme kavramını ilk kullanan Emile Durkheim olmuştur. Durkheim sosyalleşme kavramını açıklarken “yetişkin kuşakların, yetişmekte olan kuşakları sosyalleştirmesi, toplumsal hayata alıştırmaları, ruhsal, zihinsel ve ahlaki yönden yetiştirmesi” olarak açıklamıştır (Akt: Silah, 2000).

Sosyalleşme; çocuğun içinde bulunduğu toplumun inançlarını, tutumlarını ve kendisinden beklenen davranışları öğrenmesi ve bazı farklılıklar olsa da yeni kuşakların kendilerinden önceki kuşakla benzer özellikler taşıması sürecidir (Arı, Çağdaş ve Seçer, 2002; Bayhan-San ve Artan, 2004).

Sosyalleşme; çocuğun, toplumun kural ve değerlerine uymayı öğrenmesi, bu değerler düzenini benimsemesidir. Bu öğrenme, tüm yaşam boyunca devam eder ve bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürünü ve toplumdaki rolünü öğrenerek, toplumla bütünleşmesi sürecini kapsar. Bu süreç doğumdan sonra başlar ve yaşam boyu devam eder. Ancak yaşamın ilk yıllarında kazanılan davranışlar sosyalleşme açısından oldukça önemlidir (Morgan & Cole, 1985; Kandır, 2004).

Sosyalleşme; bir kişinin toplumun bir üyesi olarak işlevini yerine getirebilmesi için gerekli değerleri, normları ve becerileri elde etme yöntemidir. Çocukluktan yetişkinliğe kadar kendi kültürünü özümseme ve kişisel yeterliliklerini kazanmış bir insan olma aşamasıdır (Güney, 1998).

Çocuğun sosyal yaşamında etkili olabilmesi için yaşadığı sosyal çevreye uyum sağlaması ve sosyalleşmesi gerekmektedir. Sosyalleşmenin temelinde de “Sosyal Öğrenme Kuramı ve Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı” yatmaktadır.

Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre insan davranışları ve çevre, karşılıklı etkileşim halindedir. Birey; sosyal çevresi ile girdiği etkileşimde, taklit, gözlem ve model alma yöntemlerini kullanarak yeni davranışlar öğrenir veya var olan davranışlarını yeniler (Bandura, 1977).

Bandura, bireyin her şeyi doğrudan öğrenmesine gerek olmadığını, başkalarının deneyimlerini gözleyerek de öğrenebileceğini savunmaktadır (Bandura & Walters, 1963). Bandura'ya göre insanlar başkalarının davranışlarını gözleyerek yeni davranışlar kazanırlar (Liebert & Spiegler, 1990; Maccoby, 2000). Çocuk, gözlediği modellerin; pekiştirilen davranışlarını kendisi de göstermekte, cezalandırılan davranışlarını ise yapmamaktadır (Selçuk, 2000).

Psiko-sosyal gelişim kuramında Erikson (1968), yaşam içerisinde her bireyin bir dizi kritik dönemle karşılaştığını ifade etmektedir. Erikson'a göre bu kritik dönemler uygun bir şekilde çözüldüğünde, bireyin psiko-sosyal gelişimi olumlu yönde etkilenir. Her kritik dönem, bireyin gelişimini biçimlendiren ve kişiliğini değiştiren, daha önceki kritik dönemlerin üzerine kurulmaktadır. Erikson, bireylerin sekiz dönem içerisinde psiko-sosyal gelişimi tamamlandığını ifade etmektedir. Bu gelişim dönemlerinde önemli olan nokta, her dönem de birisi olumlu diğeri ise olumsuz olan iki özellikten hangisinin birey tarafından kazanılıp kazanılmadığıdır. Bu dönemler, "temel güvene karşı güvensizlik" döneminden başlayarak birbirlerinin üzerine kurulmakta ve yaşam boyunca bireyin sahip olacağı özelliklere etki etmektedir (Rosenthal, Gurney & Moore, 1981).

Bireyin mutlu bir yaşam sürmesini ve toplumun sağlıklı bir şekilde devamlılığını sağlayan 'bireyin sosyalleşmesi süreci' içerisindeki bu kuramların etkili kullanımı ile erken dönemlerde çocuğun sosyal beceri gelişimi desteklenebilir. Okul öncesi dönem; gelişimin en hızlı olduğu, kişiliğin temellerinin atıldığı, çocuğun yakın çevresinden en çok etkilendiği ve her türlü öğrenmeye açık olduğu, bir dönem içerir. Çocuğun ilk yıllarındaki sosyal uyum ve becerilerinin gelişimi, daha sonraki yıllardaki sosyal uyum ve becerilerinin temelini oluşturur. Bu nedenle çocuğun okul öncesi dönemdeki sosyal uyum ve becerilerinin geliştirilmesi büyük önem taşır. Bireyin mutlu bir yaşam sürmesini ve toplumun sağlıklı bir şekilde devamlılığını sağlayan sosyalleşmesi süreci içerisinde birey, bir takım sosyal becerileri kazanması ve geliştirmesi gerekmektedir.

Wilson ve Sabee'ye (2003) göre beceri, bir amaca yönelik kasıtlı olarak tekrarlanabilen davranış ve davranışlar serisidir. Sosyal beceriler ise; çocuğun sosyal gereklilikleri yerine getirebilmek için başvurduğu, amaca götüren özel yollardır. Sosyal beceriler insanlar arasındaki iyi ilişkilerin temelini oluşturur. Öğrenilmiş davranışlar olarak ele alınan sosyal becerilerle ilgili literatürde çok sayıda tanıma rastlanmaktadır.

Beceri analizine göre, sosyal beceriler; etkileşimi başlatma, sürdürme ve sonlandırmaya ilişkin beceriler, hoş olmayan durumlarla başa çıkma, çatışma çözme ve atılganlıkla ilgili beceriler olarak sınıflandırılmıştır (Jenson, Slone and Yough, 1988; Akt: Bacanlı, 1999).

Sosyal beceriler, bireylerin toplum tarafından verilen rolleri yerine getirebilmeleri için sergilemesi gereken davranışları içerir (McFall 1982, Gresham & Reschly, 1987; Staub & Hunt, 1993).

Sosyal beceriler; çocukların sosyal çevrelerinde sorunlarla karşılaşmaksızın, başkaları ile olumlu etkileşimleri başlatma ve sürdürme için gerekli olan özel davranışları sergileyebilmeleridir (Ladd, 1990; Walker ve diğerleri, 1988; Westwood, 1993; Önder, 2003).

Sosyal beceriler; kişiler arası ilişkilerde ve sosyal durumlarda, olumlu sosyal sonuçlar doğuran, tanımlanabilir ve öğrenilmiş davranışlardır (Sorias, 1986; Rutherford, 2001).

Korinek ve Popp'a (1997) göre sosyal beceriler; kelimeler ve ses tonu gibi sözel ve yüz ifadesi, hareketler, beden duruşu gibi sözel olmayan davranışları içerir. Bu tür davranışlar, akranlar ve yetişkinlerle kurulan ilişkilerin sonucunda ortaya çıkar.

La Greca'a (1993) göre sosyal beceriler; olumlu sosyal etkileşimlerin başlaması ve devam etmesi için kişiler arası ilişkilerde, kişinin kendisinin ve başkalarının duygu, düşünce-davranışlarını anlaması ve bu anlayışa uygun olarak davranmasıdır.

Sergin ve Giverts (2003) ise sosyal becerileri; bireyin kişiler arası iletişimde sosyal destek kaybına uğramadan olumlu ve olumsuz düşünce ve duygularını uygun bir şekilde ortaya koyabilmesi olarak açıklamaktadır.

Sosyal beceriler; çocuğun sosyal ortamlarda başkalarını incitmeden ilişkilerini yürütebilmesi, kişiler arası ilişkilerde çevrelerinden olumlu dönütler alması ve aynı zamanda bu ilişkilerini devam ettirmek için kullandıkları öğrenilmiş davranışlardır (Combs & Slaby, 1977., Foster & Ritchey, 1979., Rinn & Markle, 1979., Kelly, 1982).

Aile, okul ve çevre; çocukların sosyal beceri gelişimlerinde oldukça önemli birer faktördür. Çocuk ilk sosyal ilişkilerine aile ortamında başlar. Daha sonra, sınırlı olsa akran iletişimine geçer. Ama akran grupları ve büyüklerle ilk ciddi deneyimini okulda yaşar. Okul yaşamı, aile içi yaşamından sonra en önemli sosyal çevredir ve çocuk okul öncesi eğitim kurumunda birçok sosyal beceriyi yaparak, yaşayarak öğrenme fırsatı bulur.

Amaç

Sosyalleşme sürecinde bireylerin yaşam boyu karşılaştıkları durumlar ve bu durumlara yönelik geçmiş yaşantılarının da etkisi ile gerçekleştirdikleri davranışlar son derece önemlidir. Sosyalleşmeyi etkileyen süreçlerin ve bu süreçlere özgü alınması gereken tedbirlerin bilinmesi; sosyal beceri kazanımlarını olumlu yönde ve işlevsel bir yapıda kazanmayı sağlayacaktır.

Okul; çocuğun sosyalleşmesi için birçok davranış ve beceriyi içerisinde barındırır (Elkin, 1995). Okul ortamında çocuğa akranları ile birlikte olma, grup olarak çalışma, işbirliği yapma gibi birçok fırsat sunulmaktadır. Okulda çocuğun hiçbir gelişim alanı tesadüflere bırakılmaz ve programlar dâhilinde çocuk desteklenir. Çeşitli ortam ve etkinliklerle çocuklara sosyal beceriler kazandırılırken toplumda yerleşmiş değerler de aktarılır (Günindi, 2010). Çocuğun akademik açıdan olduğu kadar sosyal açıdan da yeterliliğe sahip olması okul programları açısından önemlidir. Okul öncesi dönemden başlanarak temel

beceriler ve davranışlar çocuklara kazandırılır. Sosyal beceri zamanında ve uygun ortamlarda edinmiş olan çocuklar, sosyalleşme sürecini de daha kolay ve başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmektedir.

Günümüzde okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi konusunda yürütülen çalışmalarda; bağımsız anaokullarının sayısının artırılmasının mı ya da ilköğretim okulları bünyesinde bulunan anasınıflarının sayısal olarak iyileştirilmesi yoluna gidilerek mi, çocukların gelişim alanlarının desteklenmesinin önemi artmıştır. Bu nedenle araştırmada; okul öncesi dönemdeki çocukların bağımsız anaokullarına ve anasınıflarına devam etmelerine göre sosyal becerilerinin farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Yöntem

Bağımsız anaokullarına ve anasınıflarına devam eden çocukların sosyal becerilerinin incelendiği bu araştırmada var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeye çalışan genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini, 2009–2010 yıllarında Aksaray ili merkezinde bulunan bağımsız anaokullarına devam eden altı yaş grubundaki 54 çocuk ve ilköğretim okulları bünyesinde bulunan anasınıflarına devam eden aynı yaş grubundaki 52 çocuk olmak üzere toplam 106 altı yaş grubu çocuğu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan çocukların sosyal beceri ve problem davranışlarını belirlemek için Merrell (1994) tarafından geliştirilen “Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği” kullanılmıştır.

Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği

Anasınıfı ve anaokulu davranış ölçeği 76 madden oluşmaktadır. Yapılan faktör analizi ve kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla başvuru uzman görüşleri doğrultusunda yeniden değerlendirilmiş ve son şekli verilmiştir. Bununla birlikte orijinaliyle benzer sonuçlar verdiği için ölçekte herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Ölçekte sosyal beceriler; sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık olarak 3 alt boyutta incelenmektedir ve beşli likert tiptedir. Öğretmenler ölçekte yer alan her bir maddeye ilişkin tutumlarını; “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum” “kararsızım”, “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” kategorilerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir. Sosyal beceriler boyutundan elde edilen yüksek puanlar, çocukların sosyal beceriler yönünden gelişmiş olduğunu problem davranış boyutundan elde edilen yüksek puanlar ise problem davranışı gösterme oranının yüksek olduğunu ifade etmektedir. Ölçek, öğretmenlerin çocuklar ile ilgili deneyimlerini dikkate alarak onları değerlendirmeleri ve sosyal becerileri ve problem davranışını tanımlamaları süreçlerini içermektedir. Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği ‘Preschool and Kindergarten Behaviour Scala’ (PKBS-2), okul öncesi dönemde 3–6 yaş çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışlarını ölçmek amacıyla

1994 yılında Kenneth W.Merril tarafından geliştirilmiş;2003 yılında ölçek tekrar gözden geçirilerek 3–6 yaş arası toplam 3,317 çocuk ile norm çalışması yapılmıştır. Ölçek Sosyal Beceri ve Problem Davranış Ölçekleri olmak üzere iki bağımsız ölçekten oluşmaktadır. Ölçeğin Türk çocukları için geçerlik ve güvenilirlik çalışması Alisinanoğlu danışmanlığında ve Özbey (2009) tarafından yapılarak bu araştırmada Problem Davranış Ölçeği bölümü kullanılmıştır. Problem Davranış Ölçeği Dışa Yönelim, İçe Yönelim, Anti sosyal ve Ben Merkezci olmak üzere dört faktörden oluşmaktadır. Problem Davranış Ölçeği birinci faktör için yapı güvenirliği .96, açıklanan varyans .62; ikinci faktör için yapı güvenirliği .90, açıklanan varyans .65, üçüncü faktör için yapı güvenirliği .89, açıklanan varyans .73, dördüncü faktör için yapı güvenirliği .75, açıklanan varyans .51 olarak saptanmıştır. Problem Davranış Ölçeği birinci faktörün Cronbach Alfa değeri .95, ikinci faktörün Cronbach Alfa değeri .87, üçüncü faktörün Cronbach Alfa değeri .81, dördüncü faktörün Cronbach Alfa değeri .72; Problem Davranış Ölçeği toplam Cronbach Alfa değeri ise .96'dır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan “Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği” sınıf öğretmeni tarafından her öğrenci için ayrı ayrı doldurulmuştur. Öğretmenin bu ölçeği doldururken en az bir eğitim öğretim dönemi bu çocuklarla çalışmasına dikkat edilmiştir. En son olarak çocukların öğretmenleri tarafından doldurulan sosyal becerilere yönelik oranlamaları alt boyutlara göre ayrı ayrı toplanarak elde edilen puanlar SPSS 15.0 programı kullanılarak, t testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Araştırma, bağımsız anaokullarına ve ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarına devam eden çocukların sosyal beceri davranışları arasında farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla planlanmıştır. Bu amaçla toplanan bilgiler değerlendirilerek analiz edilmiş, bulgular Tablo1’de sunulmuştur.

Tablo 1. *Bağımsız Anaokullarına ve Anasınıflarına Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Puanları*

Sosyal Beceriler	Grup	n	\bar{X}	ss	t	p
Sosyal Beceriler Toplam	Bağımsız Anaokulu	54	143.45	16.104	3.280	.001*
	Anasınıfı	52	129.27	22.007		
Sosyal İşbirliği	Bağımsız Anaokulu	54	50.30	6.376	3.333	.001*
	Anasınıfı	52	45.20	7.998		
Sosyal Etkileşim	Bağımsız Anaokulu	54	45.98	6.101	2.841	.003*
	Anasınıfı	52	41.93	8.215		
Sosyal Bağımsızlık	Bağımsız Anaokulu	54	46.89	5.889	3.295	.001*
	Anasınıfı	52	42.54	7.003		

* $p < .05$

Tablo 1’de çocukların okul öncesi eğitimi kurum tipine göre sosyal beceri toplam puanları incelendiğinde; bağımsız anaokullarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 143.45$, anasınıflarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 129.27$ olduğu görülmektedir. Çocukların devam ettiği okul öncesi kurum tipine göre çocuklar arasında sosyal beceriler toplam puanları bakımından bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar lehine anlamlı düzeyde bir farklılık vardır ($t= 3.280, p < .05$).

Sosyal işbirliği alt boyutu puanlarına bakıldığında; bağımsız anaokullarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 50.30$, anasınıflarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 45.20$ olduğu tespit edilmiştir. Buna göre bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar ile anasınıflarına devam eden çocuklar arasında sosyal işbirliği alt boyutu puanları açısından bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t= 3.333, p < .05$).

Sosyal etkileşim alt boyutu puanlarına göre; bağımsız anaokullarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 45.98$, anasınıflarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 41.93$ olduğu tespit edilmiştir. Buna göre bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar ile anasınıflarına devam eden çocuklar arasında sosyal etkileşim alt boyutu puanları açısından bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar lehine anlamlı bir farklılık vardır ($t= 2.841, p < .05$).

Sosyal bağımsızlık alt boyutu puanlarına bakıldığında; bağımsız anaokullarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 46.89$, anasınıflarına devam eden çocuklarının puan ortalamalarının $\bar{X}= 42.54$ olduğu tespit edilmiştir. Buna göre bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar ile anasınıflarına devam eden çocuklar arasında sosyal bağımsızlık alt boyutu puanları açısından bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir ($t= 3.295, p < .05$).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Okul öncesi dönemde çocuğun sosyal uyum becerilerinin desteklenmesiyle; başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurması, işbirliği içerisinde çalışabilmesi, başkalarının haklarına ve duygularına saygı duyması, kendisi için uygun olmayan istekleri geri çevirebilmesi ve gerektiğinde başkalarından yardım isteyebilmesi gibi becerileri göstermesi sağlanabilir. Çocuğun bu becerilerinin desteklenmesinde anne-babalara, eğitimcilere ve araştırmacılara önemli görevler düşmektedir.

Bu çalışma; okul öncesi eğitim kurumlarından, bağımsız anaokullarına devam eden ve ilköğretim okulları bünyesinde bulunan anasınıflarına devam eden çocukların sosyal beceri davranışlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Çocukların okul öncesi eğitimi kurum tipine göre; sosyal beceri toplam puanları, sosyal işbirliği, sosyal etkileşim ve sosyal bağımsızlık alt boyut puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Özgülük (2006) yaptığı çalışmada, tam gün ve yarım gün eğitim veren okul öncesi eğitim kurumlarına giden beş-altı yaşlarında olan 200 çocuğun, devam ettikleri yarım ya da tam günlük eğitim programlarının çocukların sosyal ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Ölçme aracı olarak, örneklem grubunu oluşturan çocuklara “Marmara Üniversitesi Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği” uygulanmıştır. Sonuç olarak, tam günlük eğitim programına devam eden çocukların yarım günlük eğitim programına devam eden çocuklardan, sosyal ve duygusal yönden daha gelişmiş oldukları tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmalar ortaya koymaktadır ki; anasınıflarına nazaran daha fazla uyarıcıya ve alana sahip olan bağımsız anaokullarına devam eden çocukların beceri gelişiminde, akademik başarılarının yükselmesinde ve ebeveynlerinin onayından daha az bağımlı bir şekilde hareket edebilmelerini olumlu etkilemiştir (Stipek, Feiler, Daniels & Milburn, 1995).

Rothenberg (1995) çalışmasında, bilimsel açıdan tam gün eğitim programlarının çocukların geleceğine yönelik olarak önemli etken olduğu görülmektedir. Özellikle ilköğretim birinci sınıfa başlangıç olarak tam gün eğitim programlarının çocuğun akademik ve sosyal gelişimine daha çok fayda sağladığı görülmüştür. Geniş çapta yapılan araştırmalar sonucunda tam güne devam eden öğrencilerin, bağımsız öğrenme yeteneği, sınıf içi katılım, grup çalışmalarındaki üretkenlikleri, düşünebilme yeteneğinin yarım gün eğitime göre çok daha gelişmiş olduğu görülmüştür. Aynı zamanda çocukların öğretmenlere daha çok yaklaşabildiği kendilerini daha az geri çekerek ifade edebildikleri gibi özellikler yarım güne göre tam gün eğitim veren okullara giden çocuklarda daha çok gelişmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar okul öncesi eğitimin, çocukların gelişimi üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Geniş bir örneklem grubunun seçildiği daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada ele alınmayan anne-babaların sosyal uyum ve beceri düzeyleri ile öğretmenlerin sosyal uyum ve beceri düzeyleri belirlenerek, çocukların sosyal uyum ve beceri düzeyleriyle karşılaştırılabilir.
- Bu çalışmanın bulguları çerçevesinde, okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi konusunda yürütülen çalışmalarda; bağımsız anaokullarının sayısının artırılması ya da ilköğretim okulları bünyesinde bulunan anasınıflarının yapısal olarak iyileştirilerek, bağımsız anaokulları ile eş düzey duruma

getirilmesi yoluna gidilerek çocukların sosyal becerileri üzerinde olumlu etkiler oluşturulabilir.

KAYNAKLAR

- Arı, R. A., Çağdaş, Z., Seçer Ş. (2002). *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi* Ankara: Nobel Yayınları.
- Bacanlı, H. (1999). Sosyal Beceri Eğitimi, İlköğretimde Rehberlik, Editör: Yıldız Kuzgun, Ankara.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. and Walters, R. H. (1963). *Social learning and personality development*. NewYork: Holt, Rinehart and Winston.
- Bayhan-San P. ve Artan, İ. (2004). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Combs, M. L. and Slaby, D. A. (1977) "Social Skills Training with Children" *Advances in Clinical Child Psychology*. New York: Plenum 1, 161–201.
- Elkin, F. (1995). *Çocuk ve Toplum Çocuğun Toplumsallaşması* (Çev: Nazife Güngör). Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Erikson, E. (1968). *Identity, Youth and Crisis*. Newyork: W. W. Norton & Company, Inc.
- Foster, S. L. and Ritchey, W. L. (1979). Issues in the assessment of social competence in children *Journal of Applied Behavior Analysis*. Winter; 12(4): 625–638.
- Gresham, F. M. and Reschly, D. J. (1987). Dimensions Of Social Competence: Method Factors In The Assessment Of Adaptive Behavior, Social Skills And Peer Acceptance. *Journal Of School Psycholog*. 108–117
- Güney, S. (1998). *Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi Terimler Sözlüğü*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Günindi, Y. (2010). *Anasının Devam Eden Altı Yaş Çocuklarına Uygulanan Sosyal Uyum Beceri Eğitimi Programının Çocukların Sosyal Uyum Becerilerinin Gelişimine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara: Türkiye
- Kandır, A. (2004). *Gelişimde 3–6 Yaş Çocuğum Büyüyor*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Kelly, J. A. (1982). *Social Skills Training: A Practical Guide for Intervention*. NY: Springer Publishing Company.
- Korinek, L. and Popp, P. A. (1997). Collobarative Mainstream Integration of Social Skills with Academic Instruction. *Preventing School Failure*. 41, 148–152.
- La Greca, A. M.(1993). Social Skills traning with children: Where do we go from here? *Journal of clinical child Psychology*, 22 (1), 288.
- Ladd, G. W. (1990). *Having Friends, Keeping Friends, Making Friends and Being Liked by pers in the classroom: Predictors of Childrens Early School Adjusment*. *Child Development*, 61, 1081- 1100.
- Liebert, R. M. and Spiegler., M. D. (1990). *Personality Strategies and Issues* (6th Ed). California.
- Maccoby, E. E. (2000). Parenting and Its Effects on Children: on Reading and Misreading Behavior Genetics. *Annual Review of Psychology*, 51, 1–27.
- McFall, M. R. (1982). A review and reformulation of the concept of social skills, *Behavioral Assesment* 4, 1–33.
- Merrell, K. W. (1994). *Preschool and kinderrgarten behavior scales*, test manual. ED 378210
- Morgan, J. B. and Cole, L. (2001). *Çocuk ve Gençlik Psikolojisi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Önder, A. (2003). *Okul Öncesi Çocukları İçin Eğitici Drama Uygulamaları*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Özbey, S. (2009). *Anaokulu ve anasınıfı davranış ölçeği'nin (PKBS-2) geçerlik güvenirlik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi*, Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı. Ankara.
- Özgülük, G. (2006). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Tam ve Yarım Günlük Eğitim Programlarına Göre 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Sosyal ve Duygusal Gelişimlerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul: Türkiye
- Rinn, R. C. and Markle, A. (1979). Modification of Social Skill Deficits in Children, In A. S. Bellack & M. Heren (Eds.), *Research and Practice in Social Skills Training*, New York, NY: Plenum, 107-129.
- Rosenthal, D., Gurney, R. and Moore, S. (1981). From trust to intimacy: A new measure for examining Erikson's stages of psychosocial development. *Journal of Youh and Adolescence*, 10, 525-537.
- Rothenberg, D. (1995). Full-Day Kindergarten Programs. ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education Urbana IL. ED382410.
- Rutherford, R. B. (2001) *Teaching Social Skills to At-Risk and Special Needs Students: A Positive Instructional Approach*, International Conference on Special Education and Collaboration, Antalya, Turkey
- Selçuk, Z. (2000). *Gelişim ve Öğrenme*. (7. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Sergin, C. and Giverts, M. (2003) *Methods os Social Skills Training and Developments. Handbook of Communication and Social Interaction Skills*. Ed. J. O. Grene and B. R. Burlson. Lawrence Erlbaum Associates.
- Silah, M. (2000). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sorias, O. (1986). Sosyal Beceriler ve Değerlendirme Yöntemleri. *Psikoloji Dergisi*. 5 (20), 24-29.
- Staub, D. and Hunt, P. (1993). *The Effects of Social Interaction Training on High School Peer Tutors of Schoolmates with Severe Disabilities*. Exceptional Children. Cambridge.
- Stipek, F. D. R., Daniels, D. and Milburn S. (1995). Effects of Different Instructional Approaches on Young Children's Achievement and Motivation. *Child Development*, 66(1, Feb): 209-223. EJ 501 879.
- Walker, H. M., Mcconel, S., Holmes, D., Todis, B., Walker, J. and Golden, N. (1988). *The Walker Social Skills Curriculum*. The Accept Program. Austin, TX: Pro-Ed.
- Westwood, P. (1993). *Commonsense Methods For Children With Special Needs Strategies For The Regular Classrom*. London.
- Wilson, S. R. and Sabee, C. R. (2003). *Explicating Communicative Competence as A Therotetical Term*. (Edt: J. O. Gren and C. M. Sabee). Handbook of Communication and Social Interaction Skills. 3-51. Lawrence Erlbaum Ass.

SUMMARY

Family, school and environment are very important factors in the development of children' social skills. Children experience their first social relationships in their family environment. Then, even if it is limited they begin peer communications. But they survive the first serious experience with their peer groups in schools. School life is the most important social environment coming after the family life

and in pre-school education the children find the opportunity to learn many social skills by experience.

School includes many behaviors and skills for the child's socialization (Elkin, 1995). In school environment many opportunities are offered to children such as collaborating with their peers, working as a group, and cooperating. At the school none field of child development is left to chance and the child is supported within programs. Various media and social skills through activities for children while seated values that are transmitted in the community (Günindi, 2010). In aspects of school programs it is important that the child is socially qualified as well as academically. Starting from pre-school, children are gained basic skills and behaviors.

Therefore, in the study, it is examined whether there is a difference between independent preschool children and kindergarten children in terms of their social skills.

In this study, examining the independent preschool and kindergarten children's social skills, the general screening model which attempts to identify the existing situation as it exists, is used. The sample of this study is consisted of 106 six year old children; 54 of them are the ones attending independent preschools in 2009-2010 school years in Aksaray province, and 52 of them are from the kindergartens within the primary schools.

In order to determine the social skills and problematic behaviors of the children participated in the study, the "Preschool and Kindergarten Behavior Scale", which was developed by Merrell (1994), is used.

This research is planned on the purpose of revealing whether there is a difference between independent preschool children and kindergarten children in terms of their social skills. The data gathered with this purpose were assessed and analyzed; when examining the social abilities total scores according to the institution type that the children are enrolled in, it can be seen that the mean score of independent preschool children is $X= 143.45$ whereas kindergarten children's is $X= 129.27$. According to the type of institution that the children are enrolled in, there is a significant difference among the children in terms of the social abilities total scores, which is in favor of independent preschool children ($t= 3.280, p < .05$). Similarly, when examining the social cooperation sub-dimension scores, it is determined that the mean score of independent preschool children is $X= 50.30$ whereas kindergarten children's is $X= 45.20$. Accordingly, in terms of the social cooperation sub-dimension scores, there is a significant difference between independent preschool children and kindergarten children in terms of social abilities total scores, which is in favor of independent preschool children ($t= 3.333, p < .05$).

According to the social interaction subscale scores, it is identified that the

average points of independent preschool children is $X= 45.98$ and the average point of kindergarten children is $X= 41.93$. Accordingly, among independent preschool and kindergarten children, there is a significant difference in terms of social interaction subscale scores which is in favour of independent preschools. ($t= 2.841, p < .05$). Furthermore, considering the social independence subscale scores, the average points of independent preschool children is $X= 46.89$ whereas the average point of kindergarten children is $\bar{X}= 42.54$. Accordingly, among independent preschool and kindergarten children, there is a significant difference in terms of social independence subscale scores which is in favour of independent preschools. ($t= 3.295, p < .05$).